

ความสัมพันธ์อาเซียน-ออสเตรเลีย (ASEAN-Australia Dialogue Relations)

ภูมิหลัง

1. ออสเตรเลียเป็นประเทศแรกที่ได้รับสถานะประเทศคู่เจรจาของอาเซียน เมื่อปี 2517 (ค.ศ. 1974) โดยในปี 2557 (ค.ศ. 2014) อาเซียนและออสเตรเลียได้มีการประชุมระดับผู้นำเพื่อเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 40 ปี แห่งความสัมพันธ์ระหว่างกัน ผู้นำได้รับรอง Plan of Action to Implement the ASEAN-Australia Comprehensive Partnership ค.ศ. 2015-2019¹ และเห็นพ้องให้ยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างกันสู่การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) ในปีเดียวกัน

2. ออสเตรเลียเป็นภาคีสถิตสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia – TAC) เมื่อปี 2548 (ค.ศ. 2005)

3. เมื่อปี 2556 (ค.ศ. 2013) ออสเตรเลียได้แต่งตั้งเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรออสเตรเลียประจำอาเซียนคนแรก ซึ่งมีถิ่นพำนักที่กรุงจาการ์ตา คือ นาย Simon Philip Merrifield สำหรับเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรออสเตรเลียประจำอาเซียนคนปัจจุบันที่รัฐบาลออสเตรเลียแต่งตั้งเมื่อเดือนพฤษภาคม 2559 (ค.ศ. 2016) คือนาง Elizabeth Jane Duke ซึ่งก่อนหน้านี้ เคยดำรงตำแหน่ง Assistant Secretary, South-East Asia Regional Branch Department of Foreign Affairs and Trade

4. ฟิลิปปินส์เป็นประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-ออสเตรเลีย ตั้งแต่ปี 2555 ถึงกลางปี 2558 และปัจจุบัน เมียนมาเป็นประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์ฯ ระหว่างปี 2558-2561 (ค.ศ. 2015-2018)

ภาพรวม

- อาเซียนกับออสเตรเลียมีความสัมพันธ์ที่ดีและใกล้ชิด รวมทั้งมีความร่วมมือที่ครอบคลุมทุกมิติ ออสเตรเลียให้ความสำคัญกับความร่วมมือในกรอบอาเซียนมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน อันเนื่องจากการที่อาเซียนเป็น key player ประเด็นความมั่นคงในภูมิภาค และการรับมือกับสิ่งท้าทายในรูปแบบใหม่ อาเซียนมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงจากการเป็นตลาดขนาดใหญ่และการเน้นความเชื่อมโยงในภูมิภาค นอกจากนี้ ออสเตรเลียมีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการลดช่องว่างทางการพัฒนา โดยเฉพาะอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งความสัมพันธ์อันดีต่อกันจะส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีเสถียรภาพความมั่นคง และสันติภาพ

ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง

- ออสเตรเลียให้ความสำคัญกับเวทีระหว่างประเทศที่อาเซียนเป็นแกนกลางในการรับมือประเด็นความมั่นคงและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของภูมิภาค ได้แก่ การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit - EAS) การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN

¹ เปลี่ยนชื่อเป็น Plan of Action to Implement the ASEAN-Australia Strategic Partnership ค.ศ. 2015-2019 ในปี 2558 เพื่อให้สอดคล้องกับการยกระดับความสัมพันธ์เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

Regional Forum - ARF) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers Meeting Plus - ADMM-Plus)

- ออสเตรเลียผลักดันความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ โดยได้ดำเนินโครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia-Asia Program to Combat Trafficking in Persons – AATIP) มีระยะเวลาดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2556-2561 (ค.ศ. 2013-2018)

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ

- การค้าระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียตั้งแต่ปี 2557 มีมูลค่าเกิน 9 หมื่นล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (6 หมื่น 9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา อาเซียนเป็นคู่ค้ารายใหญ่อันดับที่ 2 ของออสเตรเลีย ส่วนออสเตรเลียเป็นคู่ค้ารายใหญ่อันดับที่ 6 ของอาเซียน ในด้านการลงทุน ออสเตรเลียเป็น 1 ใน 10 ประเทศที่มีการลงทุนในอาเซียนมากที่สุด

- ออสเตรเลียได้ลงนามความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement - AANZFTA) เมื่อปี 2552 ซึ่งมีเป้าหมายให้ขจัดภาษีสำหรับร้อยละ 96 ของรายการสินค้าส่งออกจากออสเตรเลียสู่ตลาดอาเซียนภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) และร่วมการเจรจาจัดทำความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP)

- ออสเตรเลียสนับสนุนการพัฒนาในอาเซียนและการสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายใต้ ASEAN-Australia Development Cooperation Program Phase II (AADCP II) โดยโครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากออสเตรียมูลค่า 57.8 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย (43 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) สำหรับช่วงปี 2551-2558 ซึ่งได้มีการดำเนินการขยายระยะเวลาโครงการออกไปถึงสิ้นปี 2562 (ค.ศ. 2019) แล้ว

ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม

- ออสเตรเลียกับอาเซียนมีความร่วมมือด้านการศึกษากับมหาวิทยาลัยในเครือข่ายของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network - AUN) รวมทั้งโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาผ่านแผนโคลัมโบฉบับใหม่ (New Colombo Plan) ระหว่างปี 2558-2563 (ค.ศ. 2015-2020) ซึ่งได้ขยายครอบคลุมทุกประเทศสมาชิกอาเซียน อีกทั้ง ยังได้ก่อตั้งสภาออสเตรเลีย-อาเซียน เมื่อปี 2558 (ค.ศ. 2015) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างออสเตรเลียกับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะด้านธุรกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์ นวัตกรรม ศิลปวัฒนธรรม และการติดต่อระหว่างภาคประชาชน รวมถึงองค์กรต่างๆ

- ออสเตรเลียให้ความสำคัญกับโครงการภายใต้ AADMER Work Programme 2010-2015 และการดำเนินงานของ AHA Centre

- ด้านสาธารณสุขเป็นสาขาความร่วมมือสำคัญระหว่างอาเซียนและออสเตรเลียที่ได้ระบุอยู่ในแผนปฏิบัติการ ฉบับปี พ.ศ. 2558-2562 โดยออสเตรเลียและเวียดนามได้ร่วมกันผลักดัน Asia Pacific

Leaders Malaria Alliance (APLMA) Malaria Elimination Roadmap ซึ่งได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ครั้งที่ 10 เมื่อปี 2558 ณ มาเลเซีย โดยได้กำหนดแนวปฏิบัติสำคัญเพื่อที่นำไปสู่ความร่วมมือของภูมิภาค

สถานะล่าสุด

1. การประชุม ASEAN-Australia Forum ครั้งที่ 29 เมื่อวันที่ 9-10 มีนาคม 2560 ณ กรุงเนปิดอร์ โดยที่ประชุมได้หารือความร่วมมือหุ้นส่วนยุทธศาสตร์อาเซียน-ออสเตรเลียในด้าน (1) การเมืองและความมั่นคง การต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อการร้ายและความมั่นคงทางไซเบอร์ (2) เศรษฐกิจ การเร่งรัดการเจรจาจัดทำความตกลง RCEP และ (3) สังคมและวัฒนธรรม การส่งเสริมความเชื่อมโยงระดับประชาชนผ่านความร่วมมือด้านการศึกษาและโครงการต่างๆ การส่งเสริมความร่วมมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ ทั้งนี้ ที่ประชุมยังได้หารือเกี่ยวกับการเตรียมการจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน-ออสเตรเลีย สมัยพิเศษในปีหน้าด้วย

2. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน-ออสเตรเลีย (ASEAN Post Ministerial Conference 10+1 Session with Australia) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2559 ณ เวียงจันทน์ มีประเด็นสำคัญได้แก่ (1) ความมั่นคงทางทะเล โดยสนับสนุนการเคารพหลักของกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งรวมถึง United Nations Convention on the Law of the Sea (2) การรับมือกับประเด็นข้ามชาติ โดยเฉพาะประเด็นการก่อการร้าย การค้ามนุษย์ และการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ (3) การส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชน ผ่านโครงการแลกเปลี่ยนภายใต้แผนปฏิบัติการโคลัมโบฉบับใหม่และ Australia-ASEAN Council และการท่องเที่ยว (4) การขจัดความยากจน อาทิ ผ่านการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของสตรี

3. การประชุมสุดยอดอาเซียน-ออสเตรเลีย ประจำปีทุก 2 ปี ครั้งที่ 1 (First ASEAN-Australia Biennial Summit) เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2557 ที่ประชุมให้ความสำคัญกับ 3 ประเด็น คือ (1) การต่อต้านการก่อการร้าย ลัทธิสุดโต่ง และยาเสพติด (2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านทุนการศึกษาและแผนงานโคลัมโบฉบับใหม่ (3) การเร่งรัดจัดทำ RCEP ให้แล้วเสร็จ นอกจากนี้ ที่ประชุมได้รับรองการปรับปรุงปฏิญญาร่วมอาเซียน-ออสเตรเลียว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากล เพิ่มพูนขีดความสามารถของภูมิภาคในการรับมือการก่อการร้ายให้สอดคล้องกับรูปแบบของการก่อการร้ายในปัจจุบันมากขึ้น อนึ่ง ออสเตรเลียได้เสนอจะจัดกิจกรรมร่วมกับฟิลิปปินส์ในการสนับสนุนผู้ประกอบการสตรีในปี 2560 เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบห้าสิบปีอาเซียน

กองสังคมและวัฒนธรรม
กรมอาเซียน
เมษายน 2560